

Затверджено

**Наказом директора Черкаського
фізико-математичного ліцею (ФІМЛІ)**

від _____ № _____

ІНСТРУКЦІЯ № 1

**вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності для учнів
середніх і старших класів, учасників навчально-виховного процесу**
(інструкція розроблена відповідно до вимог Наказу Міністерства освіти і
науки України від 01.08.02 року № 563)

1. Загальні відомості про заклад освіти, його структуру (кабінети, лабораторії, майстерні, спортзали тощо). Види та джерела небезпеки в навчальних приміщеннях, на спортивних майданчиках тощо.

Інструкція з безпеки життєдіяльності розроблена відповідно до «Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 № 563.

Загальні відомості про навчальний заклад: Черкаський фізико-математичний ліцей (ФІМЛІ) розташований в м. Черкаси за адресою: вул. Благівісна, 280, у трьохповерховій будівлі. Кількість навчальних кабінетів - 20.

У навчальному закладі для учасників навчально-виховного процесу встановлений шестиденний робочий тиждень з одним вихідним днем для учнів 8 – 11 класів та шестиденний робочий тиждень з двома вихідними днями для учнів 7-х класів.

Час початку і закінчення занять встановлюється у відповідності з навчальним розкладом уроків і затверджується директором. Початок навчального процесу о 8 год. 30 хв.

Обов'язковим у роботі з охорони праці у школі є навчання та інструктування про безпечні методи праці та навчання учнів. Проведення інструктажів та перевірка знань з питань техніки безпеки (охорони праці) здійснюється у межах навчальної програми і оформляється відповідно у журналі інструктажу. Перед початком навчальних занять один раз на рік, а також при зарахуванні або оформленні до закладу освіти учня, проводиться вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності та фіксується у класних журналах. Учні, які інструктуються, розписуються в журналі, починаючи з 9-го класу. Виконання вимог правил з техніки безпеки учнями є обов'язковим у роботі, спрямованій на організацію безпечних та здорових умов праці учнів, під час проведення занять у навчальних кабінетах, кабінетах підвищеного ризику — спортивному залі (знаходиться на II поверсі), кабінетах: хімії та біології (знаходиться на III поверсі), фізики (знаходяться на III поверсі), інформатики (знаходяться на II поверсі). Усі кабінети підвищеного ризику, спортивний майданчик є об'єктами небезпеки, тому необхідно дотримуватися Правил безпеки під час роботи та бути одягненим у відповідний одяг.

У кабінетах фізики та хімії учням забороняється працювати із реактивами, електричними та іншими нагрівальними приладами без догляду вчителя, керівника. Забороняється використовувати електроприлади із пошкодженою ізоляцією, зберігати біля них легкозаймисті рідини, обгортати папером або тканиною електричні лампи, заклеювати ділянки електропроводки легкозаймистою тканиною, папером; працювати на несправному обладнанні. Під час практичних та лабораторних занять у кабінетах підвищеного ризику виконувати лише ту роботу, з якої пройдено інструктаж, чітко дотримуючись вимог інструкції з охорони праці. У хімічній лабораторії при виявленні запаху газу повідомити вчителя.

2. Загальні правила поведінки під час навчально-виховного процесу. Обставини та причини найбільш характерних нещасних випадків, що сталися в навчальних закладах

Безпека життєдіяльності учасників навчально-виховного процесу в закладі ґрунтується на свідомому і сумлінному виконанні правил. Основні види життєдіяльності в закладі освіти — це праця, навчання, гра, творчість. Під час знаходження в навчальному закладі потрібно усвідомлювати наслідки своїх дій, щоб не створити небезпечну ситуацію, виробивши відчуття особистої безпеки та безпеки оточуючих; розуміти те, що безпека, перш за все, залежить від кожної людини, її ставлення до навколишнього середовища та інших людей. Усі учасники навчально-виховного процесу при зарахуванні до закладу освіти і в процесі здобуття освіти проходять інструктаж (навчання) з питань безпеки життєдіяльності, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, правильних дій при виникненні надзвичайної ситуації, правил дорожнього руху.

2.1. Учні закладу освіти зобов'язані:

- виконувати вимоги з безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями, дотримуватися дисципліни, навчатися сумлінно;
- берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо, бережливо ставитися до майна школи;
- сумлінно дотримуватися правил особистої гігієни і санітарних норм на місці праці;
- виконувати лише ту роботу, яку доручив учитель, керівник;
- не входити до навчального кабінету без дозволу вчителя;
- не підходити до відкритих вікон, починаючи з II поверху;
- не бігати в класах, коридорах навчального закладу під час навчально-виховного процесу;
- не підходити близько до внутрішніх балконів та не перехилятися через них, не спускатися перилами сходів;
- не допускати грубощів, образ, застосування протиправних дій у вирішенні конфліктних ситуацій до оточуючих;
- не приносити до школи небезпечні предмети (різучі, колючі, вибухові, вогнєнебезпечні предмети, газові балончики, петарди та інше);
- не палити;
- під час проведення уроків не покидати навчальний кабінет;
- не виносити зі школи матеріальні цінності;
- співпрацювати з адміністрацією навчального закладу щодо створення безпечних умов для навчання (повідомляти про всі недоліки, які можуть призвести до небезпеки життєдіяльності під час навчально-виховного процесу).

2.2. Як приймати відповідальні рішення?

Завжди намагатися діяти під час навчально-виховного процесу так, щоб це не викликало неприємних почуттів у вас та інших людей:

- перш ніж щось зробити чи сказати, оцінити наслідки своєї поведінки за допомогою почуттів;
- для цього уявити, як розвиватимуться події і які виникнуть почуття у вас і оточуючих (вчителів, адміністрації, учнів);
- якщо ці почуття неприємні, такий варіант поведінки неприйнятний, виберіть інший;
- якщо ці почуття приємні, цей варіант прийнятний.

2.3. Обставинами та причинами найбільш характерних нещасних випадків, що сталися в навчальних закладах за останні роки є:

- травмування внаслідок протиправних дій інших осіб (бійки між учнями під час перерв у коридорах, на вулиці);
- невиконання учнями правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в спортивному залі та на майданчику;
- невиконання школярами вимог інструкцій з безпеки життєдіяльності (біг по коридорах під час перерв, дитячі пустощі під час прийому їжі в їдальні).

Виконання вимог інструкцій, нормативних актів з безпеки життєдіяльності, правил безпечної роботи під час навчально-виховного процесу, співпраця з адміністрацією навчального закладу щодо створення безпечних умов для навчання є запорукою безпеки вас і оточуючих.

3. Вимоги пожежної безпеки в навчальному закладі. Знайомство з Правилами пожежної безпеки для закладів. Правила поведінки під час пожежі в навчальному закладі.

3.1 Кожен учень, вихованець навчального закладу зобов'язаний знати і точно виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі, заспокоївшись, виконувати вимоги інструкції та вказівки дорослих щодо виходу у небезпечне місце від вогню.

У приміщеннях та на території закладу забороняється палити і розкидати запалені сірники, застосовувати в приміщеннях відкритий вогонь. На території навчального закладу не дозволяється розкладання вогнищ, спалювання сміття, відходів, пакувальних матеріалів.

Постійно утримувати робоче місце учня, вихованця в чистоті. Використовувати пожежний інвентар тільки за призначенням. Не використовувати у приміщеннях електрокип'ятильники, електричні чайники та інше (окрім місць, спеціально відведених і обладнаних для цього), не залишати без нагляду ввімкнені в електромережу кондиціонери, комп'ютери радіоприймачі тощо.

Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:

- використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією або такою ізоляцією, що втратила захисні властивості;

- залишати під напругою електричні приводи і кабелі з неізольованими кінцями;
- переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке знаходиться під напругою;

- залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, обладнання;

- користуватися пошкодженими (несправними) розетками;

- зав'язувати і скручувати електропроводи;

- застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводів.

Забороняється самостійно усувати несправності електромережі і електрообладнання.

Черговим учням після закінчення навчально – виховного процесу зачинити вікна, відключити освітлення, електроживлення приладів та обладнання (за винятком чергового освітлення та електрообладнання, яке за вимогами технології повинно працювати цілодобово).

Оглянути приміщення, переконавшись у відсутності порушень, що можуть призвести до пожежі, і тільки після цього замкнути двері класу, кабінету. У разі виявлення порушень доповісти черговому вчителю, класному керівнику, адміністрації навчального закладу.

Кожен учасник навчально-виховного процесу, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний: негайно повідомити про це за тел. 101 пожежну частину (при цьому слід чітко назвати адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, а також своє прізвище); задіяти систему сповіщення людей про пожежу; почувши сигнал сповіщення про пожежу, розпочати евакуацію під керівництвом дорослих з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації. Забороняється використовувати пожежний інвентар та обладнання для потреб, не пов'язаних із пожежогасінням.

3.2. Правила поведінки під час пожежі в навчальному закладі у випадку, коли поруч з учнем, вихованцем нема дорослої людини:

Пожежа у класі:

- якщо можна вийти з класу через двері, рятуйтеся сам і допоможі іншим людям;
- якщо вхід перекрито вогнем, але ти знаходишся не вище другого поверху або поряд є дерево чи пожежна драбина, вибирайся з класу через вікно;
- під час пожежі не можна ховатися в глухі кути, під парти, шафи, у коморі тощо;
- захищайте органи дихання і закрийте щілини під дверима (краще вологими ганчірками);
- подавай сигнал рятувальникам.

Пожежа в коридорі навчального закладу:

- перш ніж визирнути в коридор, торкнися тильною стороною долоні ручки входних дверей. Якщо вона гаряча, не відчиняй, там пожежа;
- якщо ручка дверей холодна, визирни в коридор. Якщо там вогонь або багато диму, зачини двері;
- якщо диму небагато, але він йде знизу, це означає, що пожежа на нижніх поверхах.

Не спускайся вниз, зачини двері, чекай на допомогу рятувальників;

- якщо неможливо залишити приміщення і в тебе є мобільний зв'язок, зателефонуй за номером 101, щоб повідомити про себе. Зачинися у приміщенні з виходом до вікна;
- якщо пожежа сталася вище поверхом, попередньо захистивши органи дихання, спускайся вниз сходами.

4. Радіаційна безпека, дії у разі надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру

Про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій радіоактивного, хімічного, бактеріологічного зараження, та інших видів небезпеки ДНЗ, ЗНЗ, ПНЗ (отримає сповіщення від місцевого штабу цивільного захисту (надалі ЦЗ) по радіо, телебаченню, пресу.

При аварії на підприємстві з викидом хімічно небезпечної речовини:

1. Отримавши повідомлення штабу Цивільного захисту про аварію на хімічно – небезпечному об'єкті з викидом аміаку (хлору та ін..) та небезпеку хімічного зараження необхідно:
 - негайно оповістити працівників та вивести дітей із зони зараження в безпечне місце (відповідальний – керівник закладу);
 - укрити дітей у приміщенні в разі неможливості негайно вийти із зони зараження. провести додатково герметизацію приміщення (відповідальні – педагогічні працівники, вихователі);
 - провести додатково герметизацію харчових продуктів, питної води;
 - евакуювати дітей у безпечне місце після проходження першої хмари забрудненого повітря, якщо евакуація не проведена до її проходження (відповідальні – педагогічні працівники, вихователі);
 - виявити уражених дітей та надати їм медичну допомогу; у разі необхідності направити до лікарні (відповідальна медсестра);
 - доповісти начальнику управління освіти про стан справ (відповідальний – керівник закладу).

При забрудненні ртуттю, її парами:

- негайно повідомити штаб ЦЗ району (міста) та санепідемстанцію (відповідальний – керівник закладу);
- вивести дітей із забрудненої території та виключити доступ до неї (відповідальний – керівник закладу);
- зробити механічне вилучення ртуті (зібрати вакуумною від соскою) (відповідальні працівники МНС, медсестра);
- організувати демеркуризацію та санітарний контроль за її проведенням – утримання парів ртуті в повітрі, приміщення після демеркуризації не більш 0,0003 мг/м³ (відповідальні працівники МНС, керівник закладу);
- зробити двічі контроль з інтервалом 7 днів за утримання парів ртуті (працівники МНС, медсестра);
- доповісти начальнику управління освіти про стан (відповідальний - керівник закладу).

При виникненні надзвичайних ситуацій епідемічного характеру:

1. У разі виникнення і розповсюдження групових та масових інфекційних захворювань необхідно:
 - забезпечити виконання заходів та рекомендацій органів охорони здоров'я та управління освіти з профілактики попередження інфекційних захворювань (відповідальний керівник закладу медсестра);
 - посилити контроль за дотриманням гігієни та протиепідемічного режиму в закладі, за станом здоров'я дітей з метою активного виявлення захворювань (відповідальна медсестра);
 - у разі захворювання дитини або працівника негайно ізолювати його та організувати обстеження (відповідальна – медсестра);
 - щоденно проводити дезінфікування приміщень (не менше двох, трьох разів на день), (відповідальна медсестра);
 - посилити контроль за регулярним профілактичним обстеженням працівників їдальні та буфету (відповідальна – зав. їдальні);
 - щоденно доповідати начальнику управління освіти про захворюваність.

Правила поведінки на підтопленій території:

- якщо повинь застала вдома, вимкніть електрику та газ, перенесіть необхідні речі на верхні поверхи, взуйте гумові чоботи, одягніть куртку. Візьміть запас води і продуктів харчування;
- якщо немає можливості вибратися з будинку, квартири, кличте на допомогу;
- якщо вода застала в лісі або полі, знайдіть предмет, який допоможе утриматися на воді, вийдіть на підвищене місце або залізьте на дерево і кличте на допомогу.

5. Безпека дорожнього руху. Поведінка на вулиці, ознайомлення з правилами дорожнього руху

Учні - вихованці зобов'язанні:

- вчити на уроках «Основи здоров'я» правила дорожнього руху і неухильно дотримуватись їх та інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху;

Пішохід (учень, вихованець) має право:

- на переважний перетин проїжджої частини по позначених пішохідних переходах;
- за відсутності в зоні видимості переходу чи перехрестя переходити дорогу, вулицю, залізничний переїзд під прямим кутом до краю проїжджої частини на дільниці, де вона добре проглядається в обидві сторони;

Учні, вихованці навчального закладу під час знаходження на вулиці за межами навчального закладу зобов'язані:

- рухатися по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках, узбіччях, а в разі їх відсутності - по краю проїжджої частини автомобільної дороги чи вулиці;
- перетинати проїжджу частину автомобільної дороги, вулиці по пішохідних переходах, а в разі їх відсутності – на перехрестях по лінії тротуарів і узбіччя;
- керуватися сигналами світлофора (переходити тільки на зелене світло для пішохода) в місцях, де дорожній рух регулюється;
- не затримуватися і не зупинятися без потреби на проїжджій частині автомобільної дороги і залізничному переїзді;
- не переходити проїжджу частину автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів безпосередньо перед транспортними засобами, що наближаються, поза пішохідними переходами за наявності роздільної смуги, а також у місцях, де встановлені пішохідні чи дорожні огороження;
- стримуватися від переходу проїжджої частини при наближенні транспортного засобу з включеними проблісковим

маячком та спеціальним звуковим сигналом;

- не виходити на проїжджу частину із-за нерухомого транспортного засобу або іншої перешкоди, що обмежує видимість, не переконавшись у відсутності транспортних засобів, що наближаються;
- учням початкової школи рухатися до дому та до школи відповідного розробленого класоводом безпечного маршруту, який знаходиться щоденнику учня;
- Здійснювати посадку в транспортний засіб лише зі спеціального майданчика, а в разі його відсутності - з тротуару чи узбіччя;
- здійснювати посадку і висадку лише після повного припинення руху транспортного засобу;
- під час руху на автомобілі, бути пристебнутим поясом безпеки, а на мотоциклі в застебнутому мотошоломі.

Учень при користуванні велосипедом без двигуна, має право:

- їздити по спеціальних велосипедних доріжках, а в разі їх відсутності – по краю проїжджої частини дороги, вулиці чи узбіччя;

Зобов'язаний:

- використовувати технічно справний та належним чином обладнаний велосипед;
- не перевозити вантажів, що заважають керувати;
- не перевозити пасажирів, за винятком дітей віком до семи років.

6. Побутовий травматизм, попередження та дії у разі нещасних випадків у побуті

Під нещасними випадками в побуті слід розуміти не пов'язані з навчально-виховним процесом травми.

Факт ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку встановлює і засвідчує лікувально-профілактичний заклад.

***Причинами нещасного випадку можуть бути:** події, пов'язані з транспортом (вхід, вихід з транспортного засобу); дорожньо – транспортні пригоди; події пов'язані з використанням газу у побуті; випадкові падіння потерпілого; випадкова дія механічних сил; ураження електричним струмом; отримання травми під час вибуху; вплив екстремальних температур (крім пожеж), що призвели до опіків, теплових ударів чи обморожень; пожежа, випадкові отруєння; дія іонізуючого, радіоактивного, електромагнітного випромінювання; самогубство, само пошкодження, утоплення; вбивство чи нанесення ушкоджень іншою особою; використання або контакт з вогнепальною зброєю; контакти з тваринами, комахами, отруйними рослинами; техногенне та стихійно лихо, дія сил природи.

Місцем нещасного випадку в побуті може бути:

Навчально-виховний заклад (якщо нещасний випадок трапився не під час навчально-виховного процесу); адміністративний будинок; лікувально-профілактичний заклад або донорський пункт; видовищний або спортивний зал; місце організованого відпочинку; місце для зайняття спортом; торговельний об'єкт або об'єкт громадського харчування; місце неорганізованого відпочинку та туризму; місце проживання; спеціальне місце перебування; транспортні засоби; ліфт будинку.

Дії учня, вихованця якій опинився в небезпечній ситуації:

- оцініть рівень небезпеки. Якщо ситуація загрожує життю, часу на роздуми немає, дійте негайно;
- якщо загрози життю немає, спочатку заспокойтеся;
- якщо не впорається з ситуацією, поміркуйте, що необхідно зробити у першу чергу;
- якщо потрібна допомога, зверніться до рятувальних служб, родичів, сусідів, випадкових перехожих (при необхідності використовуйте телефон, мобільний та стаціонарний);
- якщо допомога не надходить, не втрачайте надії, ситуація може змінитися на краще наступної миті.

Правила для тих хто залишився вдома сам:

- ніколи не відчиняйте дверей незнайомим людям, навіть якщо вони представляються працівниками комунальних служб, чи міліції;
- ключі від квартири треба носити з собою, надійно заховавши або залишити у сусідів, яким довіряють батьки;
- не слід розповідати нікому про цінні речі, які є вдома.

Правила безпечної поведінки на вулиці:

- не розмовляйте з незнайомцями;
- не звертайте з дороги від школи до дому;
- не сідайте у машину до незнайомців;
- не беріть нічого у незнайомців;
- не гуляйте надворі після того, як стемніло;
- надворі треба поводитися спокійно та впевнено;
- якщо пізно повертаєтеся до дому, уникайте задвірків, пустирів, густих заростей, краще, якщо батьки зустрінуть і проведуть додому;
- не виносьте із дому дорогі речі;
- пізньої пори не відходьте самі далеко від дому.

Дії у разі нещасних випадків у побуті:

- заспокойтеся та заспокойте оточуючих;
- при необхідності викликати «швидку допомогу» за телефоном 103;
- при можливості надати потерпілому першу (долікарську) допомогу: зупинити кровотечу, зафіксувати зламану кінцівку.

7. Перша (долікарська) медична допомога у разі нещасних випадків, надзвичайних подій тощо

1.1. Найбільш характерними видами пошкодження організму людини при нещасних випадках є: травматичний шок, термічний опік, задуха, удари, переломи, поранення.

1.2. ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- перетягнути потерпілого на інше місце, якщо йому ніщо не загрожує і якщо першу долікарську допомогу можна надати на місці. Особливо це стосується переломів, пошкоджень хребта, проникаючих поранень;
- давати воду, ліки потерпілому без свідомості, бо він може задихнутися;

- виймати сторонні предмети, що виступають з грудної, черевної або черепної порожнини навіть якщо здається, що їх легко можна витягнути;
- класти постраждалого без свідомості на спину, щоб він не захлинувся у разі нудоти, блювоти або кровотечі.

1.3. НЕОБХІДНО:

- якомога швидше викликати «Швидку допомогу», точно і виразно назвавши місце, де відбулася подія. Якщо не впевнені, що вас правильно зрозуміли, дзвінок краще продублювати;
- до приїзду «Швидкої допомоги» медичний працівник закладу повинен надати потерпілому більш кваліфіковану допомогу;
- у випадку, коли зволікання може загрожувати життю потерпілого, слід надати йому першу долікарську допомогу, не забуваючи про основоположний медичний принцип – «не нашкодь».

2. При травматичному шоці:

- обережно покласти потерпілого на спину, при блювоті повернути голову набік;
- перевірити, чи є дихання, чи працює серце. Якщо ні – почати реанімаційні заходи;
- швидко зупинити кровотечу, іммобілізувати місця переломів;
- дати знеболююче.
- при пригніченні дихання та серцевої діяльності ввести адреналін, кордіамін, кофеїн.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- переносити потерпілого без знеболення, а в разі переломів – накладання шин;
- знімати прилиплий після опіку одяг;
- давати пити при скаргах на біль у животі;
- залишати хворого без спостереження.

3. При термічному опіку:

- звільнити обпалену частину тіла від одягу; якщо потрібно, розрізати, не здираючи шматки тканини, що пристали до тіла;
- не можна відкривати пухирі, торкатися опікової поверхні руками, замазувати її жиром, маззю і іншими речовинами.

3.1. При обмежених опіках 1 ступеня на почервонілу шкіру накласти марлеву серветку, змочену спиртом. При обмеженому опіку слід негайно почати охолодження місця опіку (прикривши його серветкою і плівкою) водопровідною водою протягом 10-15 хвилин. Після чого на уражену поверхню накласти чисту, краще стерильну, захисну пов'язку, ввести знеболюючі засоби (анальгін, і.т.п.).

3.2. При великих опіках після накладання пов'язок, напоївши гарячим чаєм, давши знеболюючі і тепло укутавши потерпілого, терміново доставити його в лікарню. Якщо перевезення потерпілого затримується або триває довго, йому дають пити содово - солеву суміш (1ч. ложку кухонної солі і 1/2 ч. ложки харчової соди, розчинених у двох склянках води).

4. При пораненні:

- змастити краї рани йодом або спиртом;
- накласти стерильну пов'язку;

4.1. ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- торкатися до рани руками;
- при накладання пов'язки торкатися до сторони бинта, прилеглої до рани.

5. При сильній кровотечі:

- перетиснути ушкоджену судину пальцем;
- сильно зігнути пошкоджену кінцівку, підклавши під коліно чи лікоть тканинний валик;
- накласти джгут, але не більше ніж на 1,5 години, після чого послабити скрутку і, коли кінцівка потеплішає і порожевіє, знову затягнути;
- при невеликих кровотечах притиснути рану стерильною серветкою і забинтувати.

6. При переломах кісток:

- забезпечити спокій травмованого місця;
- накласти шину з палок, прутів, пучків очерету;
- надати зламаний руці або нозі піднесене положення;
- прикласти холодний компрес;
- дати знеболююче;
- при відкритому переломі накласти на рану антисептичну пов'язку.

6.1. ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- намагатися скласти уламки кісток;
- фіксувати шину в місці, де виступає кістка;
- прикладати до місця перелому грілку;
- без необхідності знімати одяг і взуття з пошкодженої кінцівки (і місці перелому одяг і взуття краще вирізати).

7. При задусі:

Встановити ознаки, що вказують на те, що потерпілий і потребує допомоги, за наступними показниками:

- дзеркало, прикладене до рота потерпілого, пітніє;
- зіниця звужується при наближенні джерела світла і розширюється – при віддаленні;
- палець руки набрякає, якщо його перев'язати ниткою;
- шкіра запалюється (червоніє) при впливі джерела тепла;

Забезпечити приплив свіжого повітря;

Покласти потерпілого так, щоб ноги були підняті;

Розстебнути одяг, що стискає подих;

Дати понюхати нашатирний спирт;

При відсутності самостійного дихання провести штучне дихання і непрямий масаж серця.

Заступник директора з виховної роботи

Киченко О.І.

З інструкцією ознайомлений (-а) _____